

Referenser och ordlista

I detta kapitel redovisas de referenser som finns inom samtliga kapitel i vattenplanen. Referenser till angivna lagtexter anges inte då dessa framgår i sin helhet i den löpande texten.

Nedan återfinns även en ordlista som tar upp frekvent använda fackord och förkortningar, samt definierar vattenplanens användning av olika fackord (i de fall flera definitioner finns inom litteraturen).

I detta kapitel listas använda referenser. Därtill definieras och förklaras frekvent använda fackord och förkortningar.

Referenser

- Aquacom (2008) Återinventering av stormusslor i Edsån 2008.
- Aquaresurs (2010) Asp. Observationer i Oxundaåns vattensystem. En fältrapport år 2010.
- Bjerking (2013) PM Miljöteknisk undersökning. Sex nedlagda deponier i Järfälla kommun. 2013-11-15.
- Bjerking (2018) Provtagning av lakvatten 2016-2018. Kontrollprogram Älgkärrstippen, Järfälla kommun. 2018-08-17.
- Bjerking (2019) PM Miljöteknisk markundersökning. Edsberg 11:4, Edsbergs slott, Sollentuna kommun. 2019-08-20.
- Bjerking (2019b) PM Miljöteknisk markundersökning. Sollentuna kommun, Holmbordatippen, Rotebro 3:12. 2019-03-29.
- Calluna (2014) Edsviken MKP 2014. Inventering av undervattensvegetation.
- Calluna (2015) Edsviken, rapport för provfiske 2015.
- Calluna (2016) Bottenfaunaundersökning i Edsviken 2016.
- Calluna (2016b) Edsviken MKP – Fysikaliska, kemiska och biologiska undersökningar.
- Calluna (2017) Makrofyter i Norrviken 2017.
- COWI (2019) Mätprogram för grundvattennivåer i projekt Väsjön. 201902.
- Edsviken vattensamverkan (2011) Fiskevårdsplan för Edsviken. ISBN: 978-91-979572-1-2.
- EG (2000) Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.
- Ekologigruppen (2018) Ekosystemtjänster i Sollentunas vatten. Underlag till Sollentuna kommuns vattenplan och klimatanpassning. Slutversion 17 juni 2018.
- Ekologigruppen (2019) Hydromorfologi i Översjön och Bredgårdsbäcken. Biotopkartering och statusklassning.
- Ekoz (2018) Miljöprovtagning Edsviken – Provtagning av miljögifter i vatten och sediment.
- Elkan J. (1997) Vibyån, åtgärdsförslag för bättre vattenkvalitet. Examensarbete från Naturgeografiska institutionen, Stockholms Universitet.
- Föreningen för vattenhygien (1948) Vattenhygien. 4(2): 38-60.

- Geosigma (2016) PM Miljöteknisk undersökning vid Norrvikens IP, Sollentuna.
- Geosigma (2019) Provtagningsplan. Fördjupad miljöteknisk markundersökning och åtgärdsplan för Edsvikens båtklubb, Sollentuna kommun. 2019-07-03.
- Geosigma (2019b) Provtagningsplan. Fördjupad miljöteknisk markundersökning och åtgärdsplan för Tegelhagens båtplats, Sollentuna kommun. 2019-08-15.
- Geosigma (2019c) Provtagningsplan. Fördjupad miljöteknisk markundersökning och åtgärdsplan för f.d Sollentuna skjutbana, Väsby 5:1, Sollentuna kommun. 2019-09-18.
- Geoveta (2019) Lokalt åtgärdsprogram för Edsviken (5 delar). Rapportdatum 2019-07-17 (Rapporten ska revideras under 2020 på grund av felaktiga beting).
- Gråbergs L. (2013) Riskbedömning av förorenade områden - uppläggningsplatser fritidsbåtar. Examensarbete 2013-08-21.
- Naturvårdsverket (2007) Status, potential och kvalitetskrav för sjöar, vattendrag, kustvatten och vatten i övergångszon. En handbok i hur kvalitetskrav i ytvattenförekomster kan bestämmas och följas upp. Handbok 2007:4, utgåva 1, december 2007.
- Havs- och vattenmyndigheten (2013) Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten. HVMFS 2013:19, utgåva 2019-01-01.
- Havs- och vattenmyndigheten (2015) Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om ändring Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2013:19) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten. HVMFS 2015:4.
- Havs- och vattenmyndigheten (2015b) Juridiken kring vatten och avlopp. En översiktlig genomgång av juridiken kring dricksvattenförsörjning samt avledning och rening av spillvatten och dagvatten. Rapport 2015:15.
- Havs- och vattenmyndigheten (2016) Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (2016:31) om ändring av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (2013:19) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten. HVMFS 2016:31.
- Havs- och vattenmyndigheten (2016b) Beslut: Havs- och Vattenmyndighetens beslut om utpekande av områden av riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning - Norrvattens reservvattenverk. Dnr 2849-2016, 2016-09-16.
- Havs- och vattenmyndigheten (2018) Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om ändring i Havs- och Vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2013:19) om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten. HVMFS 2018:17.
- Havs- och vattenmyndigheten (2019) Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten. HVMFS 2019:25, utgåva 2019-12-17.
- IVL (2019) Modellerings av effekter av åtgärder mot minskad fosfortillförsel i Edsviken. Nr U 6068.
- IVL (2019b) PM Underlag för beräkning av belastningsbeting i Edsviken.
- JP Sedimentkonsult (2017) Kartering och verifierande sedimentprovtagning i Norrviken inom LIFE IP Rich Waters.
- Järfälla kommun (1997) Vattenplan för Järfälla kommun. 1997-12-11.
- Järven Ecotech (2018) Svartbäcksdammen - Lodning och bedömning av sediment.
- Kemakta (2016) Jordprovtagning vid Sollentuna Båttunionens område. Kemakta AR 2016-19. Juni 2016.

- Kemakta (2016b) Kompletterande jordprovtagning vid Sollentuna Båtunionens område. Kemakta AR 2016-25. September 2016.
- Käppalaförbundet (2020) Utökad verksamhet i Käppalaförbundet. Sammanfattning av verksamhetstillståndprojektet. PM daterat 2020-01-17.
- Larm T. (2016) Översiktlig beräkning av föroreningsbelastningen och dagvattenflödena från Väsjöns planområden. Avstämning av acceptabel belastning, maximala flöden och planerade åtgärder. 2016-03-03.
- Livsmedelsverket (2017) Guide för planering av nödvattenförsörjning. ISBN:978-91-7714-254-6.
- Länsstyrelsen (1975) Sänkta och utdikade sjöar i Stockholms län. 1975:02. Stockholm 1976/nytryck 1997.
- Länsstyrelsen (2014) Bottenfauna i Stockholms län 2014. En undersökning av profundal- och sublitoralfauna i Garnsviken, Norrviken och Örlången. Länsstyrelsen Stockholm. Fakta 2015:9.
- Länsstyrelsen (2015) Undersökning av plankton i 13 sjöar i Stockholms län 2014. Länsstyrelsen i Stockholm. Fakta 2015:8.
- Länsstyrelsen (2018) Regional vattenförsörjningsplan. Rapport 2018:24 i Länsstyrelsen i Stockholms rapportserie. ISBN: 978-91-7281-853-8.
- Länsstyrelsen (2019) Handbok för strategisk kommunal vattenplanering. Bilaga 3a: Lagkrav och riktlinjer. Länsstyrelsen i Stockholm 2019-01-24.
- Miljösamverkan Stockholms län (2014) Tillsyn av dagvatten – Handläggarstöd.
- MSB (2013) Översvämningskartering utmed Oxundaån.
- Myrica (2006) Edsviken sjömätning.
- Naturhistoriska riksmuseet (2004) Inventering av nissöga (*Cobitis taenia*) inom Edsviken, Stockholms län 2004. Basinventering inom Edsvikensamarbetet och Natura 2000. ISSN 0585-3249.
- Naturvatten i Roslagen (2006) Väsjöns vatten- sedimentkemi och bottenfauna 2005-2006.
- Naturvatten i Roslagen (2006b) Vattenkemisk undersökning av Edsån 2005.
- Naturvatten i Roslagen (2006c) Väsjöns djupförhållanden januari 2006. Rapport 2006:2.
- Naturvatten i Roslagen (2010) Inventering av makrofyter 2010. Edssjön, Fjäturen, Gullsjön, Mörtsjön, Norrviken, Oxundasjön, Ravalen, Rösjön, Snuggan, Väsjön och Översjön.
- Naturvatten i Roslagen (2012) Sjöar och vattendrag i Oxundaåns avrinningsområde 2009-2011. 2012-02-08.
- Naturvatten i Roslagen (2013) Sjöar och vattendrag i Oxundaåns avrinningsområde 2012. 2013-02-02.
- Naturvatten i Roslagen (2014) Biotopkartering av sjöar och vattendrag inom Oxundaåns avrinningsområde – 2014. Oxundasjön, Edssjön, Rösjön, Vibyån, Fjäturensbäcken, Rösjöbäcken, Väsjöbäcken och Ormstaån.
- Naturvatten i Roslagen (2016) Standardiserat provfiske i Norrviken, Edssjön och Oxundasjön 2016. 2016-11-02.
- Naturvatten i Roslagen (2017) Sjöar och vattendrag i Oxundaåns avrinningsområde 2014-2016. 2017-02-02.
- Naturvatten i Roslagen (2018) PM Volymsberäkningar i Edsviken 2018. Rapport 2018:21.

- Naturvatten i Roslagen (2018b) Läckagebenägen fosfor i Edsvikens bottnar. Rapport 2018:19.
- Naturvatten i Roslagen (2019) Sjöar och vattendrag i Oxundaåns avrinningsområde 2018.
- Naturvatten i Roslagen (2020) Sjöar och vattendrag i Oxundaåns avrinningsområde 2017-2019.
- Norrvatten (2018) Överenskommelser i SPAT, angående egenkontrollen, i Norrvattens distributionsområde hos användare enligt Dricksvattenkungörelsen. 2018-02-09.
- Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten (2014). Vägledning för kommunal VA-planering – för hållbar VA-försörjning och god vattenstatus. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2014:1.
- Oxunda vattensamverkan (2018) Dagvatten på din fastighet. Viktigt att veta för dig som fastighetsägare.
- Oxundaåns vattenvårdsprojekt (2002) Fisk i Oxunda avrinningsområde. Oxundaåns vattenvårdsprojekt. Rapport 2002:2.
- Oxundaåns vattenvårdsprojekt (2006) Åtgärdsplan för Översjön-Oxundasjön, västra delgrenen av Oxundaåns avrinningsområde. Rapport 2006:2. Regionplane- och trafikkontoret.
- Ramböll (2012) Riskklassning av nedlagda deponier. Riskklassning enligt MIFO fas 1. Beställare SÖRAB. Version 2012-06-01.
- Ramböll (2015) Väsjön Mellersta. Rapport – Utredning av föroreningsituationen i Väsjön mellersta. 2015-06-05.
- Rhode W. (1947) Vatten och växtplankton samt alblomningens bekämpande i Norrviken 1947.
- Robust VA (2019) Dagvattenutredning. Rotebro – Delområde 1.
- Robust VA (2019b) Dagvattenutredning. Rotebro – Delområde 2.
- SGU (2006) Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om kartläggning och analys av grundvatten enligt förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. SGU-FS 2006:1. ISSN 1653-7300.
- SGU (2009) Grundvattennivåer i ett förändrat klimat. Slutrapport från SGU-projektet "Grundvattenbildning i ett förändrat klimat" proj nr 60-1642/2007.
- SGU (2009b) Grundvattenmagasinet Stockholmsåsen – Sollentuna. Rapport K153.
- SGU (2013a) Sveriges geologiska undersöknings föreskrifter om miljö kvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten. SGU-FS 2013:2. ISSN 1653-7300.
- SGU (2013b) Bedömningsgrunder för grundvatten. SGU-rapport 2013:01. februari 2013. ISBN 978-7403-193-5.
- Sköldnora Förvaltnings AB (2019) Viltvårds- och fiskerapport 2017/2018.
- Sollentuna Energi och Miljö (2017) Sammanfattning strategiskt förnyelsebehov.
- Sollentuna kommun (1971) PM med anledning av motion ang. sanering av vattendrag i Sollentuna. Sollentuna kommun.
- Sollentuna kommun (1972) Skrift från Sollentuna gatukontor till Sollentuna hälsovårdsnämnd. Edsvikens sanering. Sollentuna kommun 1972-06-12/13.
- Sollentuna kommun (1976) PM från VBB-Vattenbeskaffenheten i Edsviken från hösten 1974 till Vintern 1976.
- Sollentuna kommun (1996) Vatten i Sollentuna. Rapport 2:96, Vattenvårdsgruppen.

- Sollentuna kommun (2004) Avträden, avfall och ABBA. Miljö- och hälsoskyddsnämnden 70 år. En historik av Annika Holmberg. Sollentuna kommun. Sollentuna kommuntryckeri 2004.
- Sollentuna kommun (2005) Energiplan för Sollentuna kommun. Antagen av kommunfullmäktige 2005-09-05.
- Sollentuna kommun (2008) Allmänna bestämmelser för användande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i Sollentuna – ABVA. Antagen 2008-12-17.
- Sollentuna kommun (2014) Miljöpolicy för Sollentuna kommun. Antagen av kommunfullmäktige 2014-11-26.
- Sollentuna kommun (2016) Dagvattenpolicy för Sollentuna kommun. Antagen av kommunfullmäktige 2016-02-04 och reviderad 2016-04-07.
- Sollentuna kommun (2016b) Muddringsplan för Väsjön. Vattenarbete inom ramen för utbyggnad av Väsjöområdet. 2016-02-28, version 1, 22 sidor.
- Sollentuna kommun (2017) Lokala hälsoskyddsföreskrifter för Sollentuna kommun. Sollentuna författningssamling. Antagen av kommunfullmäktige 2017-10-22.
- Sollentuna kommun (2018). Översiktsplan 2030. Sollentuna kommuns översiktsplan antagen av Kommunfullmäktige 2012-12-12, aktualitetsförklarad 2018-05-17.
- Sollentuna kommun (2018b) Grundvattenprovtagning 2016-2017. Miljö- och byggnadskontoret (version 1.1, 2018-08-29).
- Sollentuna kommun (2019) Föreskrifter för avfallshantering i Sollentuna kommun. Sollentuna författningssamling. Antagen av kommunfullmäktige 2019-09-19.
- Sollentuna köping (1946) Sollentuna köpings generalplan. Framtagen 1945-1946.
- Stockholms läns landsting (2018) Miljökonsekvensbeskrivning, Vattenverksamhet, Helenelund. Dokument ID SL 2018-0113, 2018-06-26.
- StormTac (2019) Recipientberäkningar för sjöar och åar i Sollentuna och Upplands Väsby kommun. Rapport 2019-02-12.
- StormTac (2019b) Översiktlig beräkning av föroreningsbelastningen och dagvattenflödena från Väsjöns planområden. Avstämning av acceptabel belastning och planerade åtgärder. Rapport 2019-03-21.
- Svenskt Vatten (2011) SVU 2011-12. Handbok i förnyelseplanering av VA-ledningar.
- Svenskt Vatten (2011b) SVU 2011-13. Material och åldersfördelning för Sveriges VA-nät och framtida förnyelsebehov.
- Svenskt Vatten (2014) SVU 2014-01. Bräddning från ledningsnät – Vägledning för att kontrollera, rapportera och bedöma miljöbelastning på recipient.
- Svenskt Vatten (2016) P110. Avledning av dag-, drän- och spillvatten.
- Sweco (2018) Kapacitetsutredning Häggvik Tureberg.
- Sweco (2018b) Bilaga 1 – Översvämningssområden i Sollentuna kommun. Kartläggning av objekt och områden som är riskutsatta vid översvämning från skyfall, hav och vattendrag.
- Sweco (2020) Centrumtunnelns reningseffekt och fosforavskiljande förmåga. Fosforbelastning till Edsviken från två delavrinningsområden med olika dagvattenanläggningar.
- Tidbeck A.-K. (2009) Naturvärdesinventering. Kartering av biotoper i anslutning till Edsviken. Rapport framtagen av Edsviken vattensamverkan med medel från LONA.

Trafikverket (2013) Inventering av mindre stationsområden inom Västmanlands, Örebro, Uppsala, Stockholms och Östergötlands län. Helenelunds stationsområde Sollentuna kommun. Dnr TRV2012/63415.

Trafikverket (2017) PM – Vattenriskutredning, E4 Häggvik-Arlanda. Ärendenummer TRV 2016/53391. ISBN: 978-91-7725-133-0.

Tyréns (2018) Riskutredning för Norra Stockholmsåsen. Slutrapport. 2018-04-19.

Tång och Sånt (2006) Botteninventering av Edsviken 2006.

Vattenmyndigheten (2008) Vatten – är det vatten värt? Ett faktablad om den ekonomiska analysen i vattenförvaltningen. Februari 2008.

Vattenmyndigheten (2016) Förvaltningsplan 2016-2021 för Norra Östersjöns vattendistrikt. Del 4, Åtgärdsprogram 2016-2021 - Åtgärder riktade till myndigheter och kommuner samt konsekvensanalys. Antagen 16 dec 2016.

Vattenmyndigheten (2018) Åtgärdsprogram 2018-2021 för nya prioriterade ämnen i ytvatten och PFAS i grundvatten för Norra Östersjöns vattendistrikt. Åtgärder riktade till myndigheter och kommuner samt konsekvensanalys. Fastställd 18 oktober 2018.

VBB (1972) Sammanfattning av hittillsvarande utredningsarbete för Edsvikens sanering. Edsvikens sanering. 1972-03-16.

WSP (2018) Slutrapport Sanering Rökeriet Väsjön. 2018-07-10.

WSP (2018b) 13.03 MUR Miljöteknik. Södersätra Entreprenad 404, Blågröna stråket. 2018-10-22.

WSP (2018c) Södra Väsjön. Kompletterande miljöteknisk markundersökning och riskbedömning. 2018-04-27.

Hemsidor

Boverket, https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/lov--byggande/provning_lov_fb/utanfor_dp_ob. Hämtat 2017- 2019.

Kommunalförbundet Norrvatten, www.norrvatten.se. Hämtat 2019 (flera tillfällen).

Käppalaförbundet, www.kappala.se. Hämtat 2019 (flera tillfällen).

Naturvårdsverket utsläppsregistret, <https://utslappisiffror.naturvardsverket.se>. Hämtat 2018.

SGU Sveriges geologiska undersökningar, kartvisaren, <https://www.sgu.se/produkter/kartor/kartvisaren/>. Hämtat 2018-2019.

Sollentuna kommun, <https://sollentuna.se>. Hämtat 2019 (flera tillfällen).

Transportstyrelsens totatanktömningskarta, <https://hamnkartan.azurewebsites.net/>

VISS, Vatteninformationssystem Sverige, <https://viss.lansstyrelsen.se/> Hämtat 2018-2019 (flera tillfällen).

Övriga källor

Muntlig referens Naturvatten i Roslagen (Ulf Lindqvist) 2019-02-13.

Muntlig referens Norrvatten (Helene Ejehed) löpande komm.

VA-banken (2018-2019) Kartlagd databas för VA-huvudmannens ledningsnät.

VASS (Svenskt Vattens Statistik System) driftstatistik. Använt för dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Data hämtad i flera omgångar med olika syften.

Ordlista

Akvatisk: från, i eller på annat sätt syftande till vatten eller vattenmiljöer.

Allmän dricksvattenförsörjning: tillhandahållande av vatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning via en VA-anläggning över vilken en kommun (eller VA-huvudman) har ett rättsligt bestämmande och inflytande och som har ordnats och används för att uppfylla kommunens (och VA-huvudmannens) skyldigheter enligt Lagen om allmänna vattentjänster.

Avloppsvatten: samlingsnamn för spillvatten och en del av dagvattnet, se "dagvatten" och "spillvatten" nedan.

Avrinningsområde: det landområde, inklusive sjöar, som avvattnas via ett vattendrag. Området avgränsas naturligt av topografin som skapar vattendelare gentemot andra avrinningsområden. Avrinningsområdet kan påverkas av dagvattenledningars dragning (se "tekniskt avrinningsområde") som kan göra området större eller mindre.

Bedömningsgrunder: kriterier för att bedöma vattenförekomsternas status, till exempel enligt Havs- och vattenmyndighetens klassificeringsföreskrifter (HVMFS 2013:19, Havs- och vattenmyndigheten 2013) för bedömning i enlighet med EUs ramdirektiv för vatten.

Biomassa: den totala massan i organismers vävnader.

Bräddning: avser i vattenplanen en hydraulisk överbelastning eller nödbrädd på grund av driftstörning. Bräddning är en normal systemfunktion för att inte spillvatten ska gå baklänges om ledningarna blir överfulla och därmed riskera att översvämma källare och gator. Vid en bräddning tillåts (i Sollentuna) spillvattnet att läcka över till dagvattenledningsnätet. Spillvattnet riskerar därför att nå recipient orenat vid en bräddning.

Dagvatten: tillfälliga flöden av exempelvis regnvatten, smältvatten, spolvatten och framträngande grundvatten. En viss del av dagvattnet klassas även som avloppsvatten. Enligt 9 kap 2§ i miljöbalken klassas "vatten som avleds för sådan avvattning av mark inom detaljplan som inte görs för en viss eller vissa fastigheters räkning, eller vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats" för avloppsvatten.

Diffus: otydlig, odefinierbar. Vid spridning av ett ämne i naturmiljön där utsläppet inte har någon tydligt definierad utsläppspunkt används termen diffust läckage, eller diffus spridning. Det kan till exempel vara läckage av näringsämnen från jordbruksmark. Påverkanskällor som inte har en tydlig utsläppspunkt benämns som diffusa påverkanskällor.

Dricksvatten: livsmedelsklassat vatten.

EBH: efterbehandling. Länsstyrelsen för ett register över potentiellt och bekräftat förorenad mark som kan komma att kräva efterbehandling (rening/sanering). En sådan plats benämns EBH-objekt och registret benämns EBH-stöd.

Ekologisk status: den ekologiska kvaliteten för en ytvattenförekomst som inte är konstgjord eller kraftigt modifierad, uttrycks som "hög", "god", "måttlig", "otillfredsställande" eller "dålig". En bedömning ska ske enligt så kallade bedömningsgrunder som framgår av Havs och vattenmyndighetens klassificeringsföreskrifter (HVMFS 2013:19, Havs- och vattenmyndigheten 2013). Det innebär i praktiken att en bedömning ska ske av de olika kvalitetsfaktorer och parametrar som anges i bilagorna till föreskrifterna, för att leda fram till en samlad bedömning av vattenförekomstens ekologiska status.

Ekosystem: ett ekosystem är ett avgränsat område i naturen som människan valt att betrakta som ett system, för att lättare kunna studera det. Ekosystemet inkluderar allt levande och den miljö som finns inom området.

Ekosystemtjänst: naturens förmåga att tillhandahålla nytta för människan och samhället. Exempel på ekosystemtjänster är markens förmåga att motverka översvämningar, ett markområde eller vattendrags förmåga att rena vatten från olika föroreningar eller vegetationens förmåga att motverka erosion.

Enskild dricksvattenförsörjning: sker enligt EUs dricksvattendirektiv om brunnen eller vattenverket producerar mindre än 10 kubikmeter dricksvatten per dygn eller om färre än 50 personer förses med dricksvatten och den inte heller används vid livsmedelsverksamhet, offentlig eller kommersiell verksamhet.

Främmande art: främmande arter är arter som under historisk tid inte har förekommit naturligt i Sverige, utan som genom någon form av mänsklig hjälp, avsiktligt eller oavsiktligt, har flyttats till ett område utanför organismens naturliga utbredningsområde.

Förnyelsebehov: uttrycker i vilken takt ledningar behöver bytas. Behovet fastställs utifrån förväntad livslängd på materialet och anläggningsår.

Förvaltningsplan: enligt vattenförvaltningsförordningen ska vattenmyndigheterna upprätta en förvaltningsplan för varje vattendistrikt. Förvaltningsplanen är en sammanfattning av vattenförvaltningens arbetsprocess, de resultat den har genererat samt vilket arbete som planeras inför kommande förvaltningscykler. Förvaltningsplanen omfattar bland annat redovisning av tillstånd, användning, påverkan, miljöproblem, miljö kvalitetsnormer, åtgärder och övervakning. Förvaltningsplanen rapporteras till EU-kommissionen som en beskrivning av hur ramdirektivet har genomförts i Sverige.

Geografiska informationssystem (GIS): en digitalt baserad karta med informationslager.

GIS: se geografiska informationssystem

Grundvatten: allt vatten som finns under markytan i den mättade zonen.

Grundvattenförekomst: en avgränsad volym grundvatten i en eller flera akviferer. En vattenförekomst är, enligt vattenförvaltningsförordningen för vatten, den minsta enheten för beskrivning och bedömning av vatten.

Kemisk ytvattenstatus: den kemiska kvaliteten hos en ytvattenförekomst, uttryckt som "god" eller "uppnår ej god". Kemisk ytvattenstatus bedöms i förhållande till de halter för prioriterade ämnen som inte får överskridas i förhållande till satta miljö kvalitetsnormer.

Kemisk grundvattenstatus: den kemiska kvaliteten hos en grundvattenförekomst, uttryckt som "god" eller "otillfredsställande". Kemisk grundvattenstatus bedöms i förhållande till satta miljö kvalitetsnormer.

Klassificering: bedömning av vattenkvaliteten i en vattenförekomst. För naturliga ytvattenförekomster sker en bedömning av ekologisk och kemisk ytvattenstatus, Parametrar och kvalitetsfaktorer klassificeras för att sedan vägas samman till ekologisk respektive kemisk ytvattenstatus. För grundvattenförekomster sker en bedömning av kvantitativ och kemisk grundvattenstatus. Vattenförekomsternas status klassificeras med utgångspunkt från de förändringar som mänskliga aktiviteter har orsakat. Vattenförekomsternas nuvarande tillstånd jämförs med motsvarande vatten i "örört naturligt" tillstånd.

Konduktivitet: en vattenlösningens konduktivitet eller specifika ledningsförmåga beror på dess innehåll av lösta joner. Hög konduktivitet i ett vatten, dvs mycket lösta joner i vattnet, tyder i allmänhet på lättvittrade jordar i omgivningen eller annan typ av påverkan från omgivningen, till exempel vägsaltsbelastning.

Kustvatten: ytvatten som finns längs med kusten och som sträcker sig ungefär en nautisk mil (knappt två kilometer) ut från kustlinjen.

Kvalitetsfaktor: biologiska, fysikalisk/kemiska samt hydromorfologiska faktorer som anges i bilaga V i ramdirektivet för vatten. En kvalitetsfaktor kan bestå av en eller flera

parametrar. Kvalitetsfaktorerna vägs samman till ekologisk status (eller ekologisk potential, ej relevant i Sollentuna).

Kvantitativ status: tillstånd relaterat till direkta och indirekta vattenuttags påverkan på en grundvattenförekomst, uttryckt som "god" eller "otillfredsställande". Kvantitativ status innebär i praktiken en bedömning av om det råder balans mellan nybildning och uttag av grundvatten i en grundvattenförekomst.

Länshållningsvatten: Vatten som ansamlas i till exempel schaktgropar vid byggarbetsplatser och som behöver ledas bort. Länshållningsvatten kan uppkomma i samband med sprängning, borrning, schaktning, upplag av bergmassor och annan verksamhet under byggsleden.

Markavvattning: markavvattning är en juridisk term på verksamheter som syftar till bortledning av vatten. Det finns flera åtgärder som räknas som markavvattning, till exempel dikning, täckdikning, ytvattensänkning, invallning, sjösänkningar samt kanaliseringar och vissa rensningar av vattendrag. Skyddsdikning och normal dikesrensning till befintligt djup räknas dock inte som markavvattning (men väl till vattenverksamhet).

Markavvattningsföretag: en markavvattning kräver i regel flera vattenanläggningar, till exempel diken, rörledningar och pumpar. Den som äger anläggningarna har ansvar för underhållet av dessa. Därför måste de som berörs av en markavvattning ta ställning till hur de ska organisera sig i ett så kallat markavvattningsföretag. Det finns olika benämningar på sådana föreningar beroende på när de bildats, till exempel är dikningsföretag ett vanligt namn för äldre samfälligheter.

MIFO, Metodik för Inventering av Förorenade Områden: en metod som används för att översiktligt uppskatta risken för människors hälsa och miljö kring förorenade områden. Metoden är framtagen av Naturvårdsverket och används i länsstyrelsernas bedömning av förorenade områden.

Miljögifter: benämning på kemiska ämnen som är skadliga i miljön. En entydig definition av begreppet saknas. Några av de ämnen som benämns som miljögifter kan vara livsnödvändiga i lägre halter medan de är skadliga i högre halter. Inom vattenplanen används begreppet miljögifter i vid bemärkelse för ämnen och kemiska föreningar som kan skada miljön när de förekommer vid alltför höga halter.

Miljö kvalitetsnorm (MKN): en miljö kvalitetsnorm är en bestämmelse om kraven på kvaliteten i luft, vatten, mark eller miljön i övrigt. Miljö kvalitetsnormer är styrande för myndigheter och kommuner när de tillämpar lagar och bestämmelser, till exempel vid tillståndsprovning enligt miljöbalken eller vid planläggning enligt plan- och bygglagen. En gränsvärdesnorm anger de förorenings- eller störningsnivåer som inte får över- eller underskridas. Miljö kvalitetsnormer för vatten anger de krav som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Miljö kvalitetsnormernas juridiska koppling regleras främst i miljöbalkens 5 kapitel.

MKN: se miljö kvalitetsnorm.

Modellering: datasimuleringar av verkliga fenomen.

Morfologi: en av de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna som beskriver utformningen av ett vattendrag.

Morfologiska förändringar: mänsklig påverkan på sjöars och vattendrags former och strukturer. Med strukturer menas anläggningar i vattenområdet som skapats av människan såsom pirar, stenkistor, bryggor.

Nödvatten: nödvatten är dricksvatten som distribueras på annat sätt än genom ledningsnätet. Begreppet signalerar att det handlar om en situation som innebär någon form av samhällsstörning.

PAH: polycykliska aromatiska kolväten är en grupp som utgörs av flera hundra enskilda kemiska ämnen. PAH bildas när kol eller kolväten t ex olika oljor upphettas utan att det

samtidigt finns tillräckligt mycket syre för att ge en fullständig förbränning till koldioxid. Det kan ske i förbränningsmotorer i bilar. Huvuddelen av all PAH används inte som enskilda föreningar utan förekommer i olika blandningar, till exempel i olika typer av kol- och oljeprodukter. PAH:er är generellt cancerogena ämnen.

Parameter: här en del av en biologisk, fysikalisk-kemisk eller hydromorfologisk kvalitetsfaktor. En kvalitetsfaktor kan bestå av en eller flera parametrar.

PFAS: högfluorerade ämnen, eller PFAS som de också kallas, kan finnas i impregnerade textilier, impregnerat papper, rengöringsmedel och brandsläckningsskum. Ämnena finns även i produkter som används i verkstads- och elektronikindustrin. De högfluorerade ämnena används eftersom de har förmåga att bilda släta, vatten-, fett- och smutsavvisande ytor. De används i låga halter i många produkter. Många av dessa ämnen är långlivade i naturen.

PFOS: perfluoroktansulfonat är ett PFAS-ämne (se PFAS). Ämnet är persistent, bioackumulerande, toxiskt. Det innebär att PFOS inte bryts ned i naturen, utan ansamlas där, att det är kroniskt giftigt, reproduktionsstörande och giftigt för vattenlevande organismer. PFOS har främst spridits till miljön med brandsläckningsskum. Idag är det ersätt med andra persistenta högfluorerade ämnen som inte tas upp i samma utsträckning i levande organismer och därför är mindre giftiga. Användningen av ämnen som kan brytas ned till PFOS har minskat under senare år.

Påverkansområde: det geografiska område inom vilket aktiviteter eller förutsättningar bedöms kunna påverka något, till exempel en grundvattenförekomst.

Ramdirektivet för vatten: Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område. Syftet med direktivet är att skapa en helhetssyn på Europas och de enskilda ländernas vattenresurser och att få en enhetlig, sammanhållen och övergripande lagstiftning för förvaltning av vatten. Ramdirektivet för vatten omfattar alla typer av ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten, men inte öppet hav.

Recipient: mottagare, exempelvis en sjö eller ett vattendrag som tar emot ("är recipient för") exempelvis dagvatten eller avloppsvatten från ett reningsverk.

Reservvatten: distribution av reservvatten sker i det ordinarie dricksvattenledningsnätet eller i ett provisoriskt ledningsnät. Reservvattenförsörjningen produceras av dricksvattenproducenten (här Norrvatten) och baseras på en alternativ vattentäkt eller ett alternativt vattenverk.

SFS: här ofta Sollentuna författningssamling men kan även betyda svensk författningssamling.

Skyddsvärd art: art där skydd krävs för att förutsättningarna för artens fortlevnad i livskraftiga populationer ska vara säkerställd på lång sikt.

Spillvatten: avloppsvatten från hushåll och verksamheter.

Statusklassificering: bedömning av ett vatten utifrån vattnets ekologi och kemi för ytvatten och utifrån kemi och kvantitet för grundvatten.

Särskilda förorenande ämnen (SFÄ): ämnen som släpps ut i betydande mängd i en vattenförekomst (enligt bilaga VIII i ramdirektivet för vatten). Med utsläpp i betydande mängd förstås utsläpp i sådana mängder att det kan hindra att miljökvalitetsnormerna kan följas. Särskilda förorenade ämnen ska vägas in i klassificeringen av ekologisk status. Vattenmyndigheten bedömer vilka ämnen som släpps ut i betydande mängd samt fastställer klassgränser för bedömning av ekologisk status med avseende på dessa ämnen.

TBT: tributyltenn, egentligen tributyltennhydrid, är en organisk förening, som ursprungligen togs fram för bekämpning av parasitsjukdomen snäckfeber (bilharzia). TBT har använts för behandling av båtbottnar då ämnet förhindrar påväxt av organismer. Ämnet är förbjudet för behandling av fritidsbåtar.

Tekniskt avrinningsområde: det landområde, inklusive sjöar, som avvattas via dagvattenledningsnätet. Det tekniska avrinningsområdet följer inte nödvändigtvis det naturliga (topografiskt styrda) avrinningsområdet utan kan vara både större eller mindre.

Tillskottsvatten: vatten som av en eller annan orsak hamnat i fel ledningsnät, till exempel dagvatten som felaktigt kopplats på spillvattenledning.

Utgångspunkt för att vända trend: procentandel av riktvärde för grundvatten, fastställd som en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. 2, 4 §§ 4 miljöbalken. Vid denna nivå ska myndigheter och kommuner vidta de åtgärder som anges i vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för att vända betydande, ihållande uppåtgående trender i koncentrationen av förorenande ämnen, grupper av förorenande ämnen eller föroreningsindikatorer.

VA: vatten och avlopp. En förkortning som ofta används för att beteckna de vatten (dricksvatten, spillvatten och dagvatten) vars hantering bekostas av VA-kollektivet genom VA-huvudmannens försorg.

Vattenförekomst: för att dagens tillstånd i ett vatten ska kunna beskrivas och för att framtida kvalitetskrav ska kunna definieras på ett bra sätt behöver vattnen delas in i enheter som är så likartade som möjligt när det gäller typ av vatten. Dessa enheter kallas vattenförekomster och kan vara exempelvis en sjö, en åsträcka eller ett kustvattenområde som pekats ut inom arbetet med vattenförvaltningen. För en vattenförekomst fastslås juridiskt bindande miljökvalitetsnormer.

VISS: VISS (VattenInformationssystem Sverige) är en databas som har utvecklats av vattenmyndigheterna, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten. I VISS finns klassningar och kartor över alla Sveriges större sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten.

Ytvatten: sjöar, vattendrag (åar, bäckar, forsar) och hav.

Ytvattenpåverkad: Benämning som används för att beskriva en brunn som påverkas av kvaliteten på omgivande ytvatten. Brunnen kan exempelvis påverkas vid kraftiga regn och vattnet kan få förändrad färg, lukt och smak.